

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)
Filosofie

Test 18

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I.TÉTEL

30 pont

Îrjaatok le a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdés csoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. Melyik kérdéssel van összefüggésben az élet értelmének problematikája:
 - a. Védi-e az állam az emberi jogokat?
 - b. Milyen feltételek mellett minősíthető egy társadalom igazságosnak?
 - c. Mi az emberi állapot?
 - d. Mik az apriori szintetikus ítéletek?
2. Az alábbiak közül melyik elméletre jellemző a jó és rossz közötti megkülönböztetés:
 - a. igazságelmélet
 - b. erkölcsstan
 - c. hermeneutika
 - d. fenomenológia
3. Az alábbiak közül melyik egy alkalmazott etikai kérdés:
 - a. Hogyan teljesítjük be az élet értelmét?
 - b. Mit értünk az időn?
 - c. Mi az ember?
 - d. Elfogadható-e az ember klónozása?

4. Melyik politikai rendszerre jellemző gyakorlat a társadalmi-politikai szabadság túlzott korlátozása:

- a.** demokratikus
- b.** totalitárius
- c.** pluralista
- d.** monarchikus

5. Melyik filozófus tárgyalja művében a szabadság problematikájával összefüggésben az abszolút felelősség kérdését:

- a.** J. P. Sartre
- b.** I. Kant
- c.** L. Blaga
- d.** B. Pascal

6. Az alább felsoroltak közül melyikkel van összefüggésben az élet értelmének kérdésén való, sajátosan emberi töprengés:

- a.** a problémamegoldásban szükséges feltételekkel
- b.** a szűkös javak elosztásának feltételével
- c.** a véges emberi léttel
- d.** a bőséges javak elosztásának feltételével

7. Melyik filozófus dolgozta ki a deontologikus etikát:

- a.** Immanuel Kant
- b.** Arisztotelész
- c.** J. S. Mill
- d.** Michael Tooley

8. Melyik egy alkalmazott etikai probléma:

- a.** a halálbüntetés
- b.** az ok és az okozat elkülönítése
- c.** a relatív idő megállapítása
- d.** az analitikus ítéletek értékelése

9. Az erkölcselméletek közé sorolható:

- a. a hedonizmus
- b. az etatizmus
- c. az abszolutizmus
- d. az individualizmus

10. Melyik filozófus illusztrálta a szabadság és a felelősség közötti összefüggést a háború határhelyzetén keresztül:

- a. J. J. Rousseau
- b. Immanuel Kant
- c. J. P. Sartre
- d. Pascal

II. TÉTEL

30 pont

A. A baloldali oszlopban sajátos erkölcsfilozófiai fogalmakat soroltunk fel, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések szerepelnek, megszámozva. Írjátok le a vizsgalapra a bal oldali oszlopban szereplő betűk és a jobboldali oszlopban található számok közötti helyes társításokat.

a. A deontologikus etika	1. A boldogságra vonatkozó racionalista felfogás.
b. A hedonista etika	2. Úgy tartja, hogy egy cselekvés erkölcsi értékét az a cél határozza meg, amelynek a megvalósítására nem irányul.
c. Az alkalmazott etika	3. Úgy ítéli meg, hogy egy cselekvésnek akkor van erkölcsi értéke, ha olyan normatív elvek irányítják, amelyek szükségszerűséget és egyetemességet biztosítanak neki.
d. Az eudemonista etika	4. Az egyéni cselekvések elemzése alapján következtet erkölcsi elvekre.
	5. Úgy ítéli meg, hogy egy cselekedet erkölcsi értékét az élvezet elérése határozza meg.

16 pont

B. Érveljetek körülbelül tíz sor terjedelemben a következő tézis mellett vagy ellen:

„Szükségünk van szabadságra az államnak a hatalmával való visszaélése megakadályozása érdekében, és szükségünk van államra a szabadsággal való visszaélés megakadályozása érdekében.” (K. R. Popper)

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelyen keresztül rámutattok a szólásszabadságnak egy demokratikus társadalomban betöltött szerepére/fontosságára.

6 pont

III.TÉTEL

30 pont

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Az igazságosságnak az a felfogása, amelyet ki akarok fejteni, a következő két elvben foglalható össze: először is, minden személynek, aki részt vesz a gyakorlatban, vagy a hatása alatt áll, egyenlő joga van a legszélesebb körű szabadsághoz, ameddig az összeegyeztethető más személyek szabadságával; és másodszor, az egyenlőtlenségek annyiban önkényesek, amennyiben nem várhatjuk el, hogy mindenkinek előnye származzon belőlük, és amennyiben semmi biztosíték sincs arra, hogy az állások és a szerepekörök, amelyekhez kapcsolódnak, mindenki számára egyaránt hozzáférhetők legyenek. Ezek szerint az elvek szerint az igazságosság három eszméből tevődik össze: a szabadság, az egyenlőség, valamint a közjót elősegítő tevékenységek megjutalmazásának eszméjéből.

(J. Rawls, *Az igazságosság mint méltányosság*)

1. Jelöljete meg a szöveg alapján kettőt azok közül az eszmék közül, amelyek az igazságosságot fejezik ki.

4 pont

2. Mutassatok rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, az *igazságosság* és a *méltányosság* fogalmai között létező egy összefüggésre, filozófiai értelemben használva ezeket a fogalmakat.

10 pont

3. Fogalmazzatok meg egy saját álláspontot a fenti szövegben bemutatott filozófiai nézőpont aktualitását illetően.

6 pont

B. Tudva, hogy az emberi természet számos filozófiai elmélet központi témáját képezi:

1. Nevezetek meg három filozófust, akik műveikben az emberi természetre vonatkozó nézőpontokat/elméleteket fogalmaztak meg.

6 pont

2. Illusztráljátok egy konkrét példán keresztül azt, hogy az emberi természetre vonatkozó egyes filozófiai nézőpontok/elméletek ismerete egy serdülő által hogyan járulhat hozzá az önismeretét illető érdeklődése kialakulásához és megszilárdulásához.

4 pont